

Azərbaycan İqtisadçılar İttifaqının, Azərbaycan Respublikası Auditorlar Palatasının və Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin birgə təşkilatçılığı ilə “Kölgə İqtisadiyyatına qarşı mübarizə-iqtisadi inkişafın mühüm amili kimi” beynəlxalq elmi-praktik Konfransda Dövlət Gömrük Komitəsinin sədri gömrük xidməti general-leytenantı cənab Səfər Mehdiyevin “Gömrük xidmətində islahatlar şəffaflığın təmin edilməsinə və könüllü riayət mədəniyyətinin formalaşmasına xidmət edir” mövzusunda

ÇIXIŞI

**Hörmətli Ziyad müəllim,
Hörmətli Vahid müəllim,
Xanımlar və cənablar,**

İlk öncə hər birinizi salamlayıram və aktual bir mövzuya həsr olunmuş beynəlxalq elmi-praktik konfransın işinə uğurlar arzulayıram.

Konfrans iştirakçılarının diqqətinə çatdırmaq istəyirəm ki, Dövlət Gömrük Komitəsində son dövrlərdə həyata keçirilən genişmiqyaslı islahatlar, qanunvericilikdə və inzibatçılıqda davamlı olaraq aparılan dəyişikliklər xarici-iqtisadi fəaliyyət iştirakçıları ilə gömrük orqanları arasında münasibətlərin yeni müstəviyə keçirilməsi, ölkədə şəffaf biznes mühitinin formalaşdırılması, gömrük ödənişlərindən yayınma ilə mübarizənin gücləndirilməsi, dövlət büdcəsinin gəlirlərinin gömrük orqanları tərəfindən artıqlaması ilə yerinə yetirilməsi ilə nəticələnir.

Aparılan islahatlar çərçivəsində “e-gömrük”, sərhəd-keçid prosedurlarında və təyinat gömrük idarələrində “bir pəncərə” və “Yaşıl dəhliz” prinsiplərinin tətbiqini xüsusi qeyd etmək lazımdır. Təkcə “Yaşıl dəhliz” sisteminin tətbiqi nəticəsində gömrük buraxılış məntəqələrində idxal-ixrac əməliyyatlarının qeydiyyatı sadələşdirilib, bu da öz növbəsində ticarətin asanlaşdırılması və tranzit yüklərin daşınmasının sürətləndirilməsinə müsbət təsir göstərib.

Möhtərəm cənab Prezidentin “Yaşıl dəhliz” prinsipindən istifadə qaydalarına dair imzaladığı 2018-ci il tarixli 21 dekabr tarixli fərmanının icrasına

cari ilin 01 fevral tarixindən başlanılmış, həm idxal, eyni zamanda ixrac əməliyyatları ilə məşğul olan 500-dən çox biznes subyektlərinə “Yaşıl dəhliz”dən istifadəyə icazələr verilmişdir. Görülən müvafiq tədbirlər sahibkarlar üçün daha əlverişli biznes şəraitinin yaradılmasına xidmət edir.

Hörmətli tədbir iştirakçıları,

Bu gün keçirilən beynəlxalq elmi-praktik konfransda “Kölgə İqtisadiyyatına qarşı mübarizə-iqtisadi inkişafın mühüm amili kimi” mövzusunda aparılacaq müzakirələrdə kölgə iqtisadiyyatına qarşı mübarizə metodlarının dünya iqtisadiyyatında iştirak edən bütün ölkələrdə tətbiqi mexanizmi barədə fikir mübadiləsi aparılacaqdır. Qeyd edək ki, inkişaf etmiş ölkələrdə “Kölgə iqtisadiyyatı” hələ də qalmaqdadır. Lakin, hər bir ölkədə olduğu kimi Azərbaycanda da onun getdikcə azaldılması, sıxışdırılması istiqamətində Milli qanunvericilik aktlarında edilən əlavələr və dəyişikliklər və digər inzibatçılıq metodları ilə mübarizə aparılır.

“Kölgə iqtisadiyyatı”nın gömrük ödənişlərinin azaltması kimi mənfi makroiqtisadi təsirlərlə yanaşı, biznes subyektləri arasında ədalətli rəqabəti təmin edən makroiqtisadi təsirləri də mövcuddur.

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi funksiyalarına uyğun olaraq ölkənin milli təhlükəsizlik konsepsiyasının tərkib hissəsi olan iqtisadi təhlükəsizliyin qorunmasında və eyni zamanda fiskal siyasətin həyata keçirilməsində müstəsna rola malikdir.

Belə ki, son illər ərzində ölkə başçısının gömrük orqanlarında “Kölgə iqtisadiyyatı”na qarşı mübarizənin gücləndirilməsi və şəffaflığın təmin olunmasına dair göstərişlərinə əsasən gömrük prosedurlarının sadələşdirilməsi, mal və nəqliyyat vasitələrinin qanunvericilikdə nəzərdə tutulan qaydada bəyan edilməsinə nəzarətin gücləndirilməsi nəticəsində ötən illərlə müqayisədə dövlət büdcəsinə alınan gömrük ödənişlərinin həcmi artmışdır.

Qeyd etmək lazımdır ki, Milli iqtisadiyyatımızın daha böyük templərlə inkişafı üçün “Kölgə iqtisadiyyatı”nın aradan qaldırılması olduqca vacibdir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin qeyd etdiyi kimi “Kölgə iqtisadiyyatı” böyük bir bələdir və biz bununla çox ciddi mübarizə aparırıq”.

Ölkə başçısı Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2018-ci ilin sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında qeyd etmişdir: “Mən əminəm ki, aparılan islahatlar nəticəsində həm bizim gəlirlərimiz artacaq, - artıq artıb, gömrük 1 milyard manat əlavə vəsait toplayıb, - eyni zamanda biz “Kölgə iqtisadiyyatı”na böyük zərbə vurmuş olarıq”.

“Kölgə iqtisadiyyatı”na qarşı mübarizənin gücləndirilməsi, şəffaf xidmətin göstərilməsi gömrük orqanlarının əsas vəzifələrindən biridir.

Ölkə ərazisinə idxal olunan mal və nəqliyyat vasitələrinin avtomatlaşdırılmış qaydada qeydiyyatı alınması, gömrük sərhəd buraxılış məntəqələrində “Ticarətin Asanlaşdırılması Mərkəzləri”nin yaradılması istiqamətində görülən tədbirlər və dünya praktikasında qəbul olunan Səlahiyyətli İqtisadi Operator institutlarının fəaliyyətə başlaması, malların idxalı və ixracına dair qabaqcadan qısa idxal və ixrac bəyannamələrinin elektron formasında təqdim

olunması gömrük orqanlarında şəffaflığın təmin edilməsi ilə yanaşı, könüllü riayət mədəniyyətinin formalaşmasına əsaslı zəmin yaradır.

Məlumat üçün bildirirəm ki, Gömrük Komitəsində və Komitənin ayrı-ayrı strukturlarında sahibkarlarla keçirilən maarifləndirici və qarşılıqlı əməkdaşlıqla bağlı görüşlər zamanı xarici ticarət iştirakçıları tərəfindən könüllü riayət prinsipləri ilə ədalətli fəaliyyət əsas prioritet kimi qəbul olunur.

Bu baxımdan, biznes subyektlərinin böyük əksəriyyəti artıq ədalətli və rəqabətlik təmin olunmuş bir biznes mühitində fəaliyyət göstərmək niyyətindədirlər. Son illərdə gömrük və vergi qanunvericilik aktlarında edilmiş dəyişikliklər, ölkə başçısı tərəfindən imzalanmış ölkədə “idxal-ixrac əməliyyatlarına nəzarət sisteminin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlər haqqında” müvafiq sərəncamın icrası ilə əlaqədar Dövlət Gömrük Komitəsi ilə Vergilər Nazirliyi tərəfindən qarşılıqlı əlaqələndirmə formatında xarici ticarət iştirakçılarının vergidən yayınma cəhdləri birgə nəzarətə götürülmüş, sahibkarların uçot siyasəti baxımından daha şəffaf fəaliyyət göstərmələri əsas hədəflərdən biri kimi zəruriliyi ilə seçilir. Və hər iki mərkəzi icra orqanları

tərəfindən həyata keçirilən müvafiq tədbirlər “Kölgə iqtisadiyyatı”na qarşı aparılan mübarizənin bir metodu kimi dəyərləndirilir.

Eyni zamanda biznes subyektlərinə imtiyazların, o cümlədən yerli istehsala dəstək məqsədilə bir sıra mallara tətbiq olunan gömrük rüsumları və vergi güzəştlərinin verilməsi “Kölgə iqtisadiyyatı”nın aradan qaldırılması üçün sağlam sahibkarlıq fəaliyyətinin düzgün uçot üzərində qurulmasını təmin edir.

Bu baxımdan, sahibkarlara əlverişli biznes və vergi mühitini yaratmaqla ölkə daxilində idxalda eyni adlı məhsulların emalı və istehsalı üzrə mütərəqqi texnologiyalar əsasında müəssisələrin yaradılması üçün ölkəyə idxal olunan texnoloji avadanlıqların və qurğuların 7 il müddətində əlavə dəyər vergisi və idxal rüsumlarından qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada azad olunmaları və digər imtiyazların verilməsi biznes subyektləri tərəfindən gələcək fəaliyyətlərində şəffaflığın təmin olunması, uçotun düzgün aparılması və nəticə etibarilə “Kölgə iqtisadiyyatı”nın aradan qaldırılmasına xidmət edir.

Ümumiyyətlə qeyd etmək lazımdır ki, son illərdə gömrük və vergi qanunvericilik aktlarında edilən dəyişikliklərlə ölkədə aparılan iqtisadi islahatlara etimadı artırmaq üçün müddətli güzəştlər sistemi möhkəmləndirilib.

Lakin, yalnız inzibati mexanizmlə yüksək nəticələr əldə etmək mümkün deyil, mütləq təşviq mexanizmi də formalaşdırılmalı, şəffaflığın təmin olunması üçün yüksək vergi mədəniyyətinin və könüllü riayət sisteminin daima formalaşdırılmasına böyük önəm verilməlidir.

Gömrük sistemində şəffaflığın tam bərpa olunması məqsədilə, son illər ərzində ölkə üzrə həyata keçirilən idxal-ixrac əməliyyatları zamanı bəyanətmələr tam elektron qaydada yerinə yetirilməklə yanaşı, idxal və ixrac mallarına tətbiq olunan gömrük vergi və rüsumları əsasında gömrük ödənişlərinin alınması nağdsız qaydada bank, kredit kartları və poçt şöbələri vasitəsilə həyata keçirilir.

Qeyd etdiyim mövcud tədbirlərin geniş tətbiqi “Kölgə iqtisadiyyatı”nın miqyasını azaltmağa kömək etməklə, onun qarşısını alan ən mühüm amillərdən biridir.

Hörmətli tədbir iştirakçıları,

Çıxışımın sonunda qeyd etmək istəyirəm ki, son 16 ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında həyata keçirilən uğurlu iqtisadi siyasətin nəticəsidir ki, ölkədə formalaşmış sahibkarlıq ordusu milli iqtisadiyyatımızın inkişafında xüsusi çəkisi ilə fərqlənir. Ölkədə əlverişli biznes və vergi mühitinin yaradılması baxımından Azərbaycanın əldə etdiyi uğurlar dünyanın ən nüfuzlu reyting təşkilatları və maliyyə institutlarının hesabatlarında öz əksini tapır.

Bir daha bu günkü beynəlxalq elmi-praktik konfransın işinə uğurlar arzulayıram və ümid edirəm ki, konfransın gedişində aparılacaq elmi müzakirələr şəffaf gömrük və vergi xidmətlərinin göstərilməsinə öz töhvəsini verəcək.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm.

Sağ olun.